

Poštnina plačana v gotovini

Cena Din 2

OPERA

GLEDALIŠKI LIST

NARODNEGA GLEDALIŠČA V LJUBLJANI 1930/31

La Mascotte

(Dekle sreče)

Premijera 9. novembra 1930

IZHAJA ZA VSAKO PREMIJERO

UREDNIK: MIRKO POLIČ

*Novosti za damske
plašče pravkar došle!*

A. & E. Skaberne
Ljubljana

GLEDALIŠKI LIST

NARODNEGA GLEDALIŠČA V LJUBLJANI

Izhaja za vsako premijero

Premijera 9. novembra 1930

Edmond Audran: La Mascotte

Edmond Audran (1842—1901) spada med četvorico pariških operetnih komponistov, ki jo tvori skupaj s Hervéjem, Offenbachom in Lecoqom. Izšel je iz cerkvene muzike. Leta 1861. je kot absolvent Niedermayerjevega cerkvenega instituta postal kapelnik v cerkvi sv. Jožefa v Marseillu. L. 1877. je komponiral prvo opereto »Le Grand Mogol«. Audran je bil lirik. Dobil je ime ustvaritelja francoskega valčka in je zato za Pariz istega pomena kakor Johann Strauss za Dunaj. Opereto »La Mascotte« (Dekle sreče) je dovršil l. 1880. V Parizu je dosegla do l. 1907. nad 1600 uprizoritev. Četudi imenuje sam svoje delo komično opero, je po današnjem pojmovanju bolj opereta. Od ostalih številnih del citiram samo »Olivette« (1881), »Madame Briguet« (1888), »Oncle Célestin« itd. V »Monsieur Lohengrin« je persifliral Wagnerjevo godbo. Največji uspeh je dosegel z opereto »La poupée« (1899). (Po Otto Keller: Die Operette.)

*

Režija je stari tekst modernizirala in postavila dejanje v nam bližji čas. V resnici se ne dogaja nikjer, zato je brez prave oznake kraja in časa, četudi so kostumi našemu času blizu.

I. d e j a n j e: Kmet Rocco nima sreče v življenju. Vse mu spodleti. Njegov brat mu zato pošlje zdravo pastirico gosi in puranov maskoto Betino. Kaj je maskota? Dekle sreče. Kdor jo poseduje, ima povsod srečo. Edini zadržek je: ljubiti in poročiti je ne sme. Betina ne ve, da je maskota. Z ovčarjem Pipom se imata rada. Ko Lorenzo, knez deželice, izve zarjo, jo zapleni iz državnih interesov. Z njeno pomočjo hoče državne finance in državno politiko postaviti na trdna tla. Rocca vzame na dvor, Pipa in Betina pa se morata ločiti.

II. d e j a n j e: Na dvoru kneza Lorenca. Betina je zdaj vodinja panadska.

Knez Lorenzo misli samo nanjo in se nič ne briga za svojo hčer, princezino Fiameto, zaročenko princa Fritellinija. Fiameta se je pri prvem srečanju zaljubila v zdravega Pipa. Sanjari o njem in ga riše. Princa odklanja. Toda tudi Pipa ni pozabil Betine. Kot vodja artistske družbe se vtihotapi na dvor, da bi odpeljal Betino. Ljubosumni princ Fritellini ga nahujska zoper Betino, češ, da mu je s knezom nezvesta. Pipa se zato iz jeze in maščevanja oklene Fiamete, ki z njim organizira ljubavni državni udar. Lorenzo mora njeno zaroko s Fritellinijem razveljaviti. Pipa povišati v grofa de Montecucoli in ga sprejeti kot svojega bodočega zeta. Toda še preden gre novi par v cerkev, sklene Lorenzo poročiti Betino. Iz državnih interesov. Tik pred

peroko pa Betina razkrinka vse zahrbtne intrige in s pomočjo Pipovih artistov oba pobegneta.

III. d e j a n j e: Princ Fritellini je radi razveljavljene zaroke napadel z vojsko kneza Lorenca in ga potolkel. V Lorenčevi državi je zavladała anarhija, Pipo in Betina sta vojaka Fritellinijeve vojske. Maskotstvo Betine je prineslo zmago. Zdaj sta svobodna. Zato se poročita. V vojni tabor pa so se pritihotapili trije popotni muzikanti. Preoblečeni knez Lorenzo, Rocco in Fiameta. Rocco iztakne Pipo in mu izpove maskotstvo Betine, ki ga bo s poroko izgubila. Kaj zdaj? — Fiameta se je morala Pipu odpovedati in pade pred Fritellinija. Ljubezen sklene mir med obema državama. Toda maskote ni več... Vsa sreča, katere vir je bila neporočena Betina, je šla po vodi. Mesto veselja zavlada med mladimi pari žalost in obup. Dejanje se nagiblje že v »tragedijo« — kar prinese rešitev delegat Društva narodov iz Ženeve. Društvo narodov je namreč statute o maskotah prestudiralo in konstatiralo, da je lastnost maskote Betine dedna. Vsi njeni otroci postanejo angeli sreče in miru. Iz interesov svetovnega miru se zato delegat mlademu paru toplo priporoča s svetopisemskimi besedami: »Ljubite in množite se med seboj!«

*

Režija je zahtevala od igralca groteskno-stilizirane igre. Včasih so gibi posameznikov kot skupine odrezani, skoraj geometrični. Uvedla je girls, ki nastopjo kot lovci, artisti, vojaki v maskah zoper plin in na koncu kot baby-girls. Njeno stremljenje je bilo, ustvariti kolektivno igranje vseh sodelujočih. Vsi za enega, eden za vse.

To je osnovna zahteva moderne režije, ki sta jo tudi v opereto vpeljala režiserja Tairov in Reinhardt. Tairov je način uprizoritve operete zrevolucioniral s svojim sproščenim igralcem, ki mora z umetniško stvariteljsko resnostjo poglobiti dejanje in izpolniti umetniško revna mesta s svojo vseh neumetniških sredstev sproščeno igro. Nekaj podobnega je delal igralec »comoedia dell'arte«. Zato je tudi ves način moje režije izšel iz njega. Zahteva od igralca poglobljene igre, nožranje kot zunanje prožnosti, ostre karakterizacije in stvariteljske resnosti. Režija je zapustila komiko besede — in prešla v situacijsko komiko. Vzela je igralcu staro svobodo dunajske operete, odkazala pa mu je novo, edino pravilno: svobodo modernega igralca »comoedia dell'arte«, ki mora tudi v opereto prinesiti umetnost in v skupnosti vseh sodelujočih najti sproščenost svoje igre.

*

Bratko Kreft.

V sodobno gledališče se je vgnezdil diletantizem. Kot molj je preluknjal staropodedovani gledališki plašč. In ako ne bomo napeli takoj nadčloveških sil, bo uničeno sukno plašča kvečjemu še sposobno za pogrebno tančico.

Zaradi zunanjega utelešenja ideje mora umetrik svoje orodje in material obvladati. Zaradi notranje upodobitve mora obvladati svojo stvariteljsko voljo, mora znati v sebi vzbuditi idejo oplajajoče emocije in jim dati izraza.

Kot čarobne gosli Stradivarija se mora igralčevo telo odzvati vsakemu dotiku in v toku dejanja izraziti najtanjše tresljaje svoje podušepljene volje.

Režiser je krmar gledališča: on vodi ladjo predstave, se umika sipinam in čerem, premaga nenadoma pojavljajoče se ovire, se bori z vetrovi in protivetrovi, zapove jadra razpeti in spet sneti in krmari predstavo določenemu stvariteljskemu cilju nasproti.

Iz knjige: Aleksander Tairov: Sproščeno gledališče.

Naša kritika

Pod rubriko *Kultura* je dnevnik »Jugoslovan« od 7. oktobra l. 1930. prinesel o naši vzorno uspeli predstavi »Kneza Igorja« kritiko izpod peresa svojega stalnega referenta, ki je sicer profesor konservatorija.

Prinašamo ta kulturno-historičen kuriozum brez komentarja:

»V soboto, 4. t. m. je začela opera s predstavami nove sezone. Škoda, da šele ob 8 — pri daljših glasbenih delih bi bilo na mestu ob ½8 tudi v »poletnem času«. Mislim, da bi se občinstvo s tem tudi strinjalo. Kajti, ako pridem po predstavi v gostilno, dobim namesto naročenega vrčka piva servirano policijsko uro, ki je zame precej neužitna. O delu samem sem pisal že dvakrat pred premijero, ostane še poročilo o izvajanju. Dirigent Štritof je prvi, ki ga moram omeniti najbolj pohvalno. Istočasno ž njim tudi orkester. Žal, še vedno moramo slišati gotove instrumente le v duhu. Ker ni izključeno, da bo na angleško rogovje carina povišana, bi priporočal čim prejšnjo nabavo tega predmeta. Sicer obova v nižini tudi rada noslja, pa kaj je vse to v primeri z nosljanjem angleških rogov. Malo drugačna je zadeva z II. fagotom. Tam pa ne zadene instrumenta nobena krivda, ampak onega, ki bi ga moral obvladati. Uljanišček je poskrbel za prav dobro inscenacijo, režija pa za dva polnokrvna žrebca, na katerih sedi deloma sama, deloma pa njen sin. Res, priznati moram režiserju Primožiču polnokrvnost. Slika pri Gališkem je bila mogoče še preveč pestra, malodane razuzdana. Ne zdi se mi verjetno, da bi hrabri bojevnik in dezertjerji kneza Igorja imeli na vidnih in kočljivih mestih zaflikane hlače. Balet z Moharjevo in Golovinom na čelu je precizen, ambiciozen in umetniško visoko nad ostalim, kar imenujemo petje.

Peveci so peli tako, kakor smo jih vajeni. Najbolj simpatično gotovo Janko; pri njem sem razumel vsako besedo in čutil močno odstopnjevanje dinamik. Niti ni bilo opaziti, da je vloga pisana za bas in ne za bariton. Škoda, da ne tremolira! Zanj, ne za nas. Kajti, ako bi to delal bi imel gotovo posebne doklade za meketanje, kakor jih imajo menda nekateri drugi. Pa vem, da Janko nalašč noče. Thierryjeva je bila zanosita kneginja, polna resne gracije in je vlogo vestno izdelala. Primožič je živahno režijo s svojo temperamentno igro še potenciral. Kovač in Zupan sta se v svojih vlogah počutila izborni in sta oba žela nedeljeno priznanje. Španova je iz male vloge naredila veliko. Kogojeva in Rumpel sta v polovski sliki zadovoljila. Sancin je dobil za debut nehvaležno vlogo in jo je spričo treme prvega nastopa rešil povoljno. Marčec je v »Igorju« boljši kot v »Lohengrinu«. Obisk bi bil lahko boljši, ampak v tonfilmu nam že teden dni prepeva Richard Tauber, ki ga je, bogme, tudi vredno slišati. Zlasti pevcem bi to priporočili. »Igor« je opera takih kvalitiet, da jo želim slišati še večkrat. — Slavko Osterc.«

V svoji prenagljeni kritiki o I. dejanju »Lohengrina« v »Jutru« dne 8. oktobra (izšla je že, dokler je še trajala predstava) trdi referent g—č., da se je intonačno zamajal s e k s t e t. Popravljamo to trditve v toliko, da je tu vsekakor mišljen a capella k v i n t e t, katerega peteroglasen slog se brez daljnjeга lahko spozna.

Nekaj o operno-kulturni politiki

Na tozadevne opazke sledeče pojasnilo: poleg moderne in slovanske literature (katera v poslednjih letih izpolnjuje dobro večino uprizoritev naše opere!) so iz več razlogov tudi pri nas nujna dela iz starejše, tako zvane belcantistične in iz klasične literature.

V prvi vrsti zaradi muzikalne in pevske vzgoje občinstva in ansambla. Naša dolžnost je, gojiti v prvi vrsti p e v s k o u m e t n o s t in vzgajati č u t z a l e p o t o. Tega, žal, ne moremo v polni meri z moderno literaturo in ker za enkrat še vedno veljajo stari zakoni o estetiki, ne moremo in ne smemo iti preko tega momenta. Nihče ne more zanikati, da velja Verdi za vzor, da, celo višek belcantistične umetnosti. Če po mnenju nekaterih vsi naši pevci še niso kos takim nalogam, jih pač ne bomo vzgojili, ako jim odtegujemo tako delo. Sicer pa so mnogi, ki niso bili »nič za nas«, drugod napravili čedne karijere.

V drugi vrsti zaradi pestrosti repertoarja, ki bi z enostranskim forsiranjem ene smeri postal zares enoličen. Sicer pa, žal, nimajo vsi ljudje enakega okusa in ta se notorično ne dá nikomur nariniti. Še celo ne na način, da bi za tako proceduro povrhu plačevali. Saj na marsikatero prireditve marsikateri z vso svojo okolico še zastonj ne hodijo, čeprav bi se pri tem z ozirom na moderni stil mogli okoristiti. Žal pa moramo poudariti žalostno dejstvo, da n. pr. dijaški parter niti pri eni predstavi »Kneza Igorja« (da vzamemo najnovejši primer!) ni bil polno zaseden, medtem ko se je to pri mnogih drugih predstavah (ne le pri operetah!) zgodilo. Vodstvu zavoda pač ne more biti vseeno, ako ostane večina publike izven gledališča. Že iz principa demokratičnosti ne!

Končno pa radi tega, ker naš zavod s svojo več kot skromno dotacijo ne more in ne sme voditi justament politike! Saj še zavodi, ki imajo tri- do štiri- in celo desetkrat večje budgete, delajo koncesije občinstvu, ne da bi se pri tem kdo zgražal. Naš zavod pa mora postaviti na oder tudi taka dela, katerih oprema ne stane nič, da bi razpoložljiva sredstva lahko uporabili za dražje in posebne zadeve.

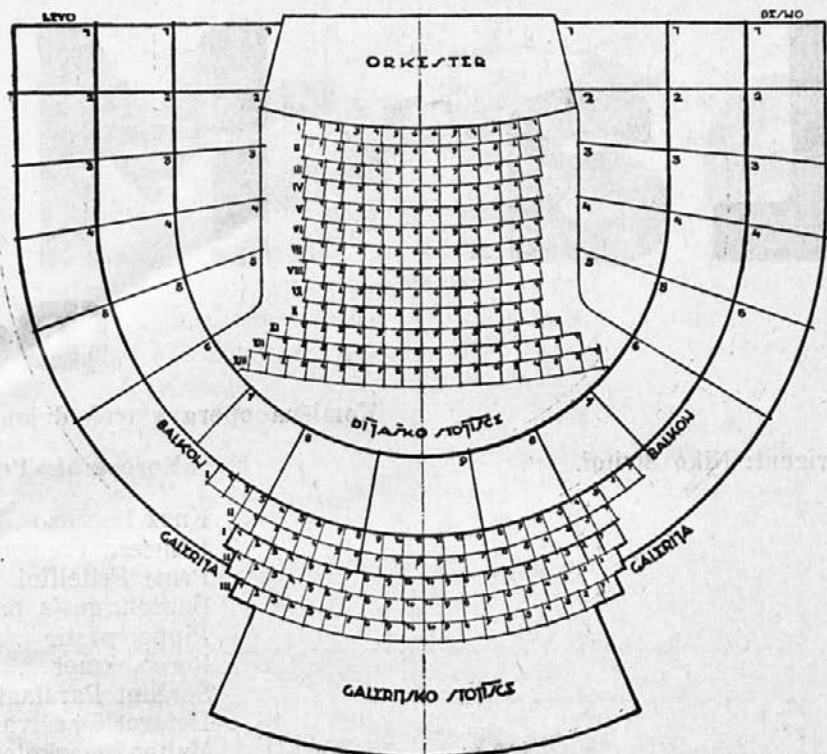
Uprava gledališča se dobro zaveda dolžnosti, ki jih ima do naše kulture in pa do poverjenega ji zavoda. Da jih vrši v polni meri, izkazujejo bilance (umetniške in finansijske) minulih sezon. Navsvet, katerih učinek se proroča n. pr. z uspehom »Nove muzike«, pa ne mara in ne sme slediti!

Za zaključek še kratka statistika o komaj pričetni sezoni, katera navzlič kratkemu času in slučajnostim, ki večkrat silijo upravo na kompromisne rešitve, izgleda tako-le:

Doslej izvedenih d e s e t opernih del.

Od teh pet slovanskih s skupnim številom izvedb: d v a n a j s t, in pet neslovanskih s skupnim številom izvedb: s e d e m. Razen tega šest operetnih del z desetimi izvedbami.

RAZVRSTITEV SEDEŽEV V DRAMI

POPRAVILO!

Pisalnih — Računskih strojev

JAMSTVO!

Prešernova ulica 44

Telefon intr. 2636

Ivan Legat, Ljubljana

Samoprodaja najboljšega
pisalnega stroja

CONTINENTAL
(WANDERERWERKE)

La Mascotte

(Dekle sreče)

Komična opera v treh dejanjih. Spisala Chivot in Duru. Uglasbil Edmond Audran.

Dirigent: Niko Štritof.

Koreograf: Peter Golovin

Inszenator: Vasilij Uljanišev.

Režiser: Bratko Kreft k. g.

Knez Lorenzo	B. Peček
Princeza Fiametta	N. Španova
Princ Fritellini	L. Drenovec
Bettina, gosja pastirica	Št. Poličeva
Pippo, pastir	V. Janko
Rocco, kmet	J. Povhè
Seržant Parafante	F. Jelnikar
Delegat Društva narodov	M. Simončič
Matteo, marketender	A. Sekula

Kmetje, kmetice, liftboys, vojarni, vojaki, cirkuški artisti.

Sodeluje ves baletni zbor kot girls. Medouverturo se nastopajoči predstavijo občinstvu.

Godi se: I. dejanje na Roccovem posestvu, II. dejanje na dvorcu kneza Lorenza, III. dejanje na fronti. Čas: nedoločen.

Načrte za kostume skiciral V. Uljanišev, modele za kulis in toalete princeze in vojvodinje izdelal atelje Miss

(ge. Spinčič-Sever, Mestni trg); vse ostalo gledališki atelje pod vodstvom šefa g. Polaka.

Blagajna se odpre ob pol 8.

Začetek ob 8.

Konec ob 11.

Parter: Sedeži I. vrste	Din 46
" II. - III. vrste	" 40
" IV. - VI.	" 38
" VII. - IX.	" 35
" X. - XI.	" 30
Lože: Lože v parterju	" 180
" I. reda 1-5	" 180
" 6-9	" 200

Lože: balkonske	Din 100
"	" 120
Nadaljni ložni sedišča:	
" v parterju	" 25
" v I. redu	" 30
" na balkonu	" 20
Balkon: Sedeži I. vrste	" 30
" II.	" 25
" III.	" 18

Galerija: Sedeži I. vrste	Din 16
" II.	" 14
" III.	" 14
" IV.	" 10
" V.	" 10
Stojišče	" 4
Dijaško stojšče	" 7

VSTOPNICE se dobivajo v predprodaji pri gledališki blagajni v opernem gledališču od 10. do pol 1. in od 3. do 5. ure

Po gledališču sestanek v

KAVARNI „EMONA“

prvovrsten salonski in jazz orkester

V restavraciji dnevno

PLES

Točna postrežba

Solidne cene

Delniška družba pivovarne

„UNION“

priporoča svoje izborno svetlo in črno pivo v sodčkih in steklenicah
Izdeluje tudi prvovrstni kvas in špirit

LJUBLJANA - MARIBOR

Brzovjavni naslov: Pivovarna Union,
Ljubljana, Maribor

Telefon: Ljubljana št. 2310, 2311
Maribor št. 2023

DOBRA MISEL!

ZAVARUJEM SI ŽIVLJENJE,
to je: ko pridem v leta, mi naj izplača
banka „Slavija“ kapital, ki mi bo v
gmotno, sedaj pa že v moralno oporo

Domača zavarovalnica:

Jugoslovanska zavarovalna banka
„Slavija“ v Ljubljani

se priporoča za vse vrste zavarovanj

TELEFON ŠT. 2176

Elitni kino Mafica

Tel. 2124

Edini zvočni kino v Ljubljani
z najboljšo svetovno zvočno aparaturo
WESTERN ELECTRIC

V mesecih oktober in november prinašamo sledeče
premiere izbranih najboljših svetovnih velefilmov:

„No, no Naneta“

Čarobna filmska opereta v naravnih barvah
Najboljši pevci, balet, razkošje

„Smej se in plakaj!“

Najnovejši govoreči film s slovitim **Al Jolsonom**
v glavni vlogi
Sodeluje tudi mali **Darvey Lee** (Sonny Boy) v
vlogi kot **Little Pal**

„Tango ljubezni“

Briljantna filmska opereta
V glavni vlogi **Willy Forst** (znan in priljubljen iz
velefilmov „Atlantik“ in „Dvoje src v $\frac{3}{4}$ taktu“).

„Ljubljenec bogov“

Najnovejši govoreči velefilm Emila Janningsa

„Cilly“

Najrazkošnejša, najslajša filmska opereta, kjer nastopa
najlepša žena Amerike, slovita Marilyn Müller